



A „Vasárnapi Ujság“ hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg. — Előfizetési díj január—juniusig azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton a „Politikai Ujdonságokkal“ együtt csupán csak 3 ft. pp. Az előfizetési díj a „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

Kapy György uram leányai.

Történeti beszély, írta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

(Folytatás.)

IV. Az Ur nem ver bottal.

A történetnek további folytatása előre kitalálható azoknak az embereknek jelleméből, kik ez eseményben szerepeltek.

Teleki Mihály uram hűségesen megvizsgálta a Balassa leveleit s olyan éles szemű ember hamar reá is akadt az igazira.

Balassa uram két kézzel adott helyet az erősebb alperesnek.

Ekkor Teleki elébb szépen fölszólítja Kapyt, hogy a jószágokat adja ki, de Kapy természetesen hallani sem akart róla.

A fejedelmet semmi sem hozta ki a sodrából, de midőn Teleki fölfedezte előtte, hogy Kapy egy szép tábla czelnai szőlőt bitorol, melly tulajdonképen reá nézne, magán kívül volt a harag miatt, hogy ez az istentelen ember mindezt egy szóval sem mondta.

Teleki rögtön tárgyalatá az ügyet.

Az executio kirendeltetett.

De ismervén Kapy uramat, tudhatjuk, hogy ő kegyelme azt visszaveri. Ezt oda értsd nyájas olvasó, hogy megállott a vita alatti kuria kapujában s egy fakalánnal vagy akármivel ellenmondott a végrehajtásnak.

Ekkor aztán karhatalom ment reá. De ő azt is visszaverte; fegyveres erővel saját cselédei által. Ez is törvényes volt; joga volt azt tenni.

De ő kegyelme nem elégedett meg ezzel, hanem már most fölment Fehérvárra a fejedelemhez és Apaffyt épen egyedül találván, keservesen adta elé a dolgok állapotát.

De Apaffy a czelnai szőlő-táblára gondolt és hajthatatlan vala. Nem szólott egyetlen szót sem; mi Kapyt még jobban ingerlé.

Most rajta volt a sor azt kiabálni, hogy nincs igazság. A mint-hogy el is mondá azt válogatott szavakban.

Hogy itt minden önkényesen foly — (természetesen Telekit értette) mindenki tesz a mit akar, neki is egyszer oda ajándékozna valamit, aztán újra elfoglalják. Nem csoda aztán, hogy ha az illy igazságtalanságok pártosokat csinálnak az országban. Ő ugyan az ő jusát védi a mig és a mint lehet.

Apaffy uram mindezt nagy flegmával hallgatta; de szerencsétlenségre épen az utolsó szavakra belép Teleki.

Kapy uram pedig nagy méltatlankodással kisanit az ajtón.

— Mit csinált nagyságod ennek az embernek?.. kérdi Teleki.

— Én? — kérdi a fejedelem csodálkozva. Egész itt léte alatt egyetlen szó sem jött ki a számon.

— Hallatlan! — szörnyűködik a tanácsos. Hallá-e nagyságod, mivel fenyegetőzött?

— Hát mivel?

— Hogy pártot támaszt az országban. Illyen hallatlan vakmerőség!.. Már most tessék. Nagyságod fölgazdagítja az embereket s már most paczkáznak vele. Ez az ember serget gyűjthet, pénze

elég, s egy reggelen arra ébredünk föl, hogy kitették a szűrünket az országból.

— De hát hiszi-e ezt kegyelmed — kérde Apaffy fészkelődve.

— Hiszen csak azt lesik ott kívül, hogy mikor lesz egy ujjomnyi pártütés; lesz annak aztán segítsége, a mennyi csak kell.

— De hát mi tevők legyünk már most? Kegyelmed is csak rémiti az embert.. mond Apaffy székéről fölkelve s indulatosan járva a szobában.

— El kell fogatnunk; legalább egyidőre.

— Azt nem bánom; de az én lelkekre aztán senki meg ne haljon.

— Tudom, kire czéloz nagyságod. Ez a fejedelmek háládatossága. Megmentjük trónusukat s gyilkos a nevünk érte.

— No ne nehezteljen kegyelmed.. Hát fogassuk el. Kegyelmed az ország első tanácsnoka, írjon egy rendeletet az ország tábornokának.

Ezt Apaffy uram mosolyogva mondá, mert igen elmésnek tartá, levén Teleki Mihály mind az első tanácsnok, mind pedig az ország tábornoka

Teleki meg volt elégedve.

Másnap reggel Kapy uram mint fogoly ült Déva várában.

* * *

Az aranyi vár fölött megtölt a keserűség pohara.

A két szelid lelkű leányka, besodordatva a balvégzetes körülmények árja által, mint egy borzasztó álomban élte tovább napjait.

— Jobb lett volna nekünk — mondá sokszor a kis Anna — ha azon emlékezetes éjen valóban a Maros habjaiban leltük volna sirunkat!

Már szintén osztá e véleményt, de az események folyama különösen őt nem engedé gyáva, tétlen bánatba sülyedni.

Már a nagy gazdaság és háztartás, mellyet Kapy uram folytatott, az eddig csak is gazdasszonyossággal foglalkozó leánykának alig hagyott időt gondolkodásra.

Bármilly érzelemnek, fájdalomnak legbiztosabb orvosszere a munkásság.

Anna, kit eddig Mária a gazdasszonykodástól úgy szólva kényeztetőleg kimélt, most a Mária előbbeni tisztjét foglalá el s mig nénye az ispánnal a munka-felosztást és fizetési dolgokat intézte, az ő hóféhér kacsócskáiban az élés kamrák kulcsai zörögtek.

A nagy roszban tehát: Kapy György elzárásában, meg volt az a kis haszon, hogy leányai a háztartás gondjaihoz jobban hozzá szoktak s ebben viszont az, hogy kevésbé értek reá, elhagyott állapotukról gondoskodni s hogy az egykor inkább ábrándos leánykákból lassanként tüzről pattant gazdasszonykák képződtek.

Ünnepnapokon rendesen átrándultak Fehérvárra, hogy részint a fejedelemtől és fejedelemtől, — részint atyjok más barátainál oda működjenek, hogy atyjok a bűnvádi kereset alól fölmentetvén, szabadságba helyeztessék.

Gyulay és Macskási tisztességes levélben ajánlották a leánykáknek mindenbeni hív szolgálatukat, de csupa gyöngédérzetből Aranyiban meg nem jelentek; s ugyan ez okból viszont a leányok sem éltek a följánlott szolgálat-készséggel.

Maga Teleki Mihály megdöbbenve látta egy vasárnapon a két kedves gyermeket talpig mély gyászban lakába lépni.

E leánykák látása eszébe hozta a jó urnak a régi terveket s kéréseikre könnyüikre nem tagadhatá meg azon ígéretet, hogy Kapy György fölmentését eszközölni fogja.

Ellenben ahhoz, hogy a leánykák atyjokhoz a börtönbe bemenjenek, nem adta megegyezését.

— Az öreg ur egyetlen hibája a makactság. Ennek kell megtörni. Alázat vezetheti csak börtöne küszöbére.

És valóban a jó úr nem akart egyebet, mint az őt illető Török-részt megkaparítani, és az öreget az ő hatalmávali daczolásért megalázni.

— Pár havi magányos lakás a dévai vagy fogarasi hűvös szálláson, sok meleg vért kihűtött már, szokása mondani.

És csakugyan az öreg Kapy György vére sokat hült e két hónap alatt.

A magányosság, börtönének éji sötéte, oly sok gondolkozni valót adtak föl a szenvedélyektől lecsapolt főnek. Oly sok volt, miről Kapy uram nem mondhatta el, hogy „ha ezt újra elkezdhetném, ismét a multat követném.“

A börtön ablaka, mellyben Kapy György zárva volt, a Maros tág völgyére nyílt, gyönyörű kilátással föl egész a Kenyérmezőig.

E börtönből már sok jó hazafi nézett végig a szép hazán, mellynek szabad legét nem szívhaták többé ajkai. A derék Iffiu Jánost is innen vitték egy századdal elébb rút halálra; Török János e börtön fölötti fokon nyakasztatta volt le szép nejét.

Kapy uram jó historicus volt és ezek az árnyak, ezek a kínos sohajok, rendre nyugtalaníták az ő éjszakáját. Egyszerű, ezekről mit sem tudó ember talán csendesen hajtotta volna fejét nyugovóra, de neki mindezek kínos vérejtéket vertek homlokára.

Ha majd nála is megjelen a bakó. . . Ha az ő feje is úgy gördül alá a vár fokáról s ha hozzá is behozzák a kinzó spanyol csizmákat, mellyek által annyi kiszorított vér csepegett már e börtön szomjas földére! . . .

De még egyéb is gyötré.

Egyszer az ablak rostélyhoz kapaszkodva nézett ki a holdvilágos őszi éjszakában, midőn azon fokon, hol pár év előtt a kalvaria állt, egy rémes alakot látott fölmagasulni, mellynek irtózatosszerű fenyegető árnyát a hold egész a vár aljáig nyujtá.

Ezeket a vérben forgó villogó szemeket; ezt a halvány beesett arcot nagy fekete szakállal és rövidre nyirt hajával; ezt az athléta termetet a reá aggatott rongyokkal és térdig érő tarisznyával jól ismeré ő.

Az ijesztő rém egészen a vár alá ért s onnan fölkiabált a börtön ablakaihoz :

— Hejh Kapy Gyögy, hogy érzed magad oda fenn? . . . Talán csak nem alszol ebben a regényes éjszakában? . . . Nos, nem cserélnél-e most velem? . . . Nincs ugyan semmi, de magam legalább a magamé vagyok! . . . Koldus vagyok igaz, de egyedül vagyok az; ellenben neked Kapy György, leányaid, védtelen gyáva leánygyermekeid vannak! . . . He he he! Ne tegyek egy szives látogatást szép menyasszonyaimnál? . . .

Kapy György borzadva ereszté el a vasrostélyt és visszaomlott szalma-vánkosára.

Az eszme, hogy védtelen gyermekei ki vannak téve e szenvedélyes ember boszujának, perczig sem engedé behunyni szemeit. Kínosan nyöszörgte át az éjet barátságatlan fekhelyén.

Reggel volt, midőn egy eszmében megnyugodva, kissé elszenderült.

A mint a börtönör belépett, rögtön irószert kért, mellyet, ki-vált miután nyilvánítá, hogy nem a maga ügyében ir és nem más-hoz, hanem a fejedelemléhez, nem is tagadtak meg tőle.

A levél, mellyet a várnagy kötelességének látott elébb átolvassni, így hangzék :

„Nagyságos asszonyom! A szerencsétleneknek egyedüli véd-asszonya ez országban! . . . Kihez folyamodhatnám máshoz, ha nem nagyságodhoz, ki pártfogolja a szerencsétlent, nem engedi elesni a megsemmisült és meghallgatja az inség esedező szó-zatát? Sötét börtönöm fenekén, kinzattván ellenségeim, a sanya-

ruságok és saját elkövetett hibáim által, nyomorultul fetrengék szalmaágyamon s utolsó inségemben a nagyságod nevében enyhülnek meg ajkaim.

Könyörüljön nagyságod nem rajtam, de szegény ártatlan leánykáimon, kiket veszély fenyeget, irtózatosszerű legkegyetlenebb ellenségem részéről. Oh vegye pártfogása alá nagyságod, ki az ország minden árváinak szerető anyja, az én árváimat is, és én nyomorult bűnös ember, ki nem merészek magamért az ég urához fordulni, éltem fogytáig fogok imádkozni a világ legbölcsebb és legnemeslelkű asszonyáért.

Hivassa őket magához nagyságod; és kösse szivökre, hogy maguknak férjet válasszanak, bármily sorsu de szerető férjet, ki árvaságukat megvédje. Talán akad még olly nemes keblű férfiú, ki az egykor irigylett, most rab, Kapy Györgynek nem szégyenli ve-jévé lenni.

Esedezem nagyságodnak, lágyítsa meg szivét egy szegény szerencsétlen atya kérésére, és ne hagyja az ártatlanokat szenvedni, az egyetlen vétkeért. Tegye meg nagyságod kérésemet, hogy élte fogytáig áldhassa Kapy György.“

A várnagy behajtotta a levelet s megígérte, hogy kezébe juttatja a fejedelemlének.

És e biztosítás annyira megnyugtató a szerencsétlent, hogy több napi álmatlansága után először élvezett pár órai csendes nyugodalmat.

Álmában szegény volt, mód nélkül szegény. Kisded kunyhóban lakott a Maros partján s kunyhója előtt állottak az aranyi nyárfák. Nehéz izzasztó munka után tért meg a mezőről. De leányai eléje szaladtak s letörölték a nehéz munka verejtékesöppeit. Eléje hozták az egyszerű eledelt, melly az egyetlen tehenkétől telt ki s hogy jobb ízűen essék, körülülték faasztalát a kis unokák is. . . .

És a szerencsétlen fogoly olly boldogan mosolygott. . . .

(Vége következik.)

Sólyom vitéz szeretője.

(Ballada.)

TÓTH ENDRÉTŐL.

I.

Benn a görög, künn a magyar
Belegrádi várnál;
Felleg a nyil, zápor a kő,
Melly iminnen átjár. —

Hej Salamon! seregednek
Széles az az árok. —
Majd betöltik görög, arab,
Besenyő — bolgárok. —

S Bátor Opos íjja vijja
Kapuját a várnak;
Harmadik hó se vet véget
A kemény csatának.

Bors, az erős, döngeti a
Réstöröt a falba;
Esküszik, hogy ha nem élve,
De bemegyén halva!

S kirohan a vitéz őrség
Vad erővel váltig . . .
Zuhog a bárd, reng a gerely,
Görög, arab tágit.

Hős Nikétász görög vezért
László herczeg hajtja . . .
Dárda robban . . . arany ünge
Összecösrren rajta.

Sólyom vitéz parittyája
Füttyen a seregre . . .
Szeretője adogatja
A vitéz kezekbe.

Géza herczeg a riadalt
Vár falára fujja . . .
Akkor kiront besenyő Kazar
Új erővel, újra!

S fordul a had . . . tántorog a

Tábor arra erre . . .

Az a várba liheg vissza,

Ez pihenő helyre.

II.

„Csöndes az éj, holdas az éj
Duna Száva csillog belé;
Pihen a zaj, nyugszik a had,
Isten hozzád, Sólyom hadnagy!

„Drága harc ez, hosszú ostrom;
Seregünknek fele is rom.
Jobbja, nagyja és kisebbje
S te is, édes, vérző sebbe!

„Isten hozzád! Éjjel holnap,
Ott hol Belgrád legbomoltabb —
Lángok verik föl az eget — —
Isten veled! Isten veled!!“

S vízre libben a kis sajka,
Puha fehér kis kéz hajtja
S el-elmarad evezője . . .
Ott megy Sólyom szeretője! —

Magas a vár; alig alig,
De a habzaj csak fölhallik . . .
S szürke falán barna fejek
Alá-alá tekintenek. . .

S pisszen az ör . . . s még egy csolnak
Suhan hátán a folyónak . . .
— Rab madárka menj előre! —
Szegény Sólyom szeretője!!

III.

Jó Nikétász! már a pohár esordul,
Ne oly sokat szerelemből, borból! —
Csak egy csöppet még... és ezt a csókot...
S déli szűzön, magyar lányon
Forró hosszát csókolta.

Hej Nikétász! sok az álom s mámor,
Várad alatt setétlik a tábor! —
Csak egy perczet szunnyadok még keblén...
S Sólyom vitéz szeretője
Óvakodva felkél.

Hős Nikétász! ég a város, ébredj!
Görög, arab a résekre záledj!
Döng a várfal, reng a rongált bástya...
Belegrádi vitéz őrség
Ott esik rakásra.

Eget érnek a csapkodó lángok,
Sólyom vitéz a bástyákra hágott
S nyomdokában számoz ezer hágott —
Sólyom vitéz szeretője
Kiválik a lángból...

Fényes a láng, sápadt az arcz nála,
Szép hajadon ne fuss a világra!
Pendül az fj... nyíl süvölt utánad...
Győzelemmel néz a reggel
Esik a vad lángnak!

„Isten veled, drága Sólyom, hivem!“
S láng borul el a szerető szíve.
Hull a görög, véres a hab árja...
Győzelemmel néz a reggel
A hon zászlajára.*). —

Nép- és tájrajzok.

A római sánczok vidéke. **)

(Folytatás.)

Midőn a faluba értünk, láttuk a sok lakodalmast ide s tova szállingózni. A ráczok házassági szokásairól kérdezősködve, következőket tudtam meg.

Az apák őszkor leánynézőbe mennek, ha a leány s körülményei tetszenek, azonnal nyilatkoznak, ha nem, odább mennek. Első esetben kijelölik együtt a leánykérési napot, a melyre mind két részről rokonaikat meghívják. A megkéréteskor, ha sikerült, gyűrűt váltanak, egymást, és rokonaikat üngök, törülközők s efféle vászonmüekkel megajándékozzák, egy füst alatt azt is, mikor lesz az esküvés napja, és mennyi legyen a vendégek száma, elhatározzák, ekkor a menyasszony völegényétől egy piros almát is kap, azért ezen ünnepély Jabukának (almának) neveztetik. — A lakodalomhoz a vőfény néhány nappal esküvés előtt rozmaringgal fölczifrázott kulacschal a gjadás kíséretében vendégek meghívására megyen, kik minél nagyobb számmal jelennek azután meg, annál nagyobb a házasulandók dicsősége, azért semmi költséget sem kímélnek. — Minden lakodalomban van egy monarcha (uralkodó), és ez a kúm (koma). Jaj annak, ki parancsának ellenszegül, hát még, a ki megsérti! azt tovább a sértés helyén meg nem türik, többé a faluban meg nem vendégelik. — Másod személy a *dever* (kis koma, vagy menyasszony-vezető), azután a *fifer* (vőfény) és a *gjadás* (dudás).

Ezen elbeszélés közben a kastélyba értünk, hol a bíró várta a házi-urat, ez azonban vendégeitől el nem mehetvén, engem két vendégtársammal együtt azonnal deputált, kik a lakodalom helyére érven, a legszívesben fogadtattunk; lovaink, rozmaring, bokkréták s törülközőkkel lettek felékesítve, s dudaszóval a menyasszonyért indultunk.

Utközben szoros rend tartatik: Elöl a kúm, a völegény és a dudás, utána a következő kocsin a dever és a völegény rokonai, ezeket követte a sok más kocsi, szebbnél szebb leányokkal, aszo-

nyokkal, és ez egész menetet mi a völegény barátival lóháton kísértük. — Egyszerre megálljt kiáltanak.

Gondolám, hogy új lakodalmások jönnek, hát a menyasszony részéről az elfogadó lakodalmás nép jött elénk; kocsik-, lovakra leszállván, ölelkeztünk, csókolkoztunk, mintha mindnyájan rokonok lettünk volna, azonnal a két gjadást az út közepén körülálltuk, a sár daczára is a kólót (rácz nemzeti táncz) annak rendje s módja szerint eljártuk, ismét lóra s szekérre kerekedtünk; muzsika- és énekszóval a menyasszony lakásához értünk, leszálltunk s a küszöbnél az ott reánk várakozókkal ismét ölelkeztünk.

A menyasszony, fivére által karón vezetve, kisirt szemekkel jött elénk, ez őt a devernek (menyasszony-vezetőnek) adta át. — Ezután leány barátnéi el kezdték bucsuztatni, közben a dudások futták bús dallamaikat, majd a dever kocsihoz vezetve, mi alatt mi is elfoglaltuk helyeinket, bús dalok, szünni nem akaró sirás, rivás között a templomig érkezünk, hol leszállván ismét eltánczoltunk egy kólót, míg a pápa az oltár ajtaját kinyitotta (melly vasráccsal van elrekesztve).

A dever a menyasszonnyal, a kúm a völegénnyel oltárhoz mentek, hol először gyűrűket cseréltek, azután a házasulandók keze a dever által vásárolt selyemkendővel összekötöttet. Az oltárt először a pápa hagyta el; utána kötött kézzel a házasulandók, azután a kúm és dever mint tanuk nagy égő viaszgyertyákkal, és templomi ének kíséretében a templom közepére mentek, hol az egyházi ereklyékkel rakott asztalnál a dever által vásárolt pohárból borral áldoztattak.

Most a pápa, a kúm és dever által közösen vett *prevez*-zel (selyem, vagy czicz, de egy egész ruhának való) válluk és fejüket betakarta, s fejük fölé virágkoszorukat tett, és a többi esküvési szertartásokat végezte. Ez alatt a násznép félrefordulva, a szür, vagy ködmön alatti kulacsokból jókat hozott.

Nagyobb figyelemmel kísérté azonban a pápa szavait a völegény, mert ezen szavaknál „A zsená da bojitszja szvojego múzsa“ — (és az asszony félje férjét!) egyet köhentett, és a menyasszony lábára lépett annak jeléül, hogy ezentul néki ura és gazdája!

Esküvés után vig énekszóval visszamentünk, a bennünket váró szülőkhöz, kik a mindenféle ételek mellett még nemzeti eledel-ekkel *) is vendégeltek, szóval a vendégszeretet, a vendégeskedések bőségéről csak annak van fogalma, a ki egy rácz lakodalomban eljöttől végig jelen volt.

Ebéd után ismét szekerekre, lovakra kerekedtünk, s a szép menyasszonyt elvittük a völegény házához, itt megérkezve, a kúm a menyasszonyt kocsijáról elébb le nem bocsátotta, míg ipja neki egy üszöt nem ajándékozott. — A napa is ott állott menyére várva, jobb karján egy kis fiut, bal karjában egy vég vásznat tartva, ezeket csókok között menyének általadta, ki a vásznat egyik végénél földre bocsátva, a ház küszöbéig huzta, itt a fiut s vásznat tőle elfogadván, helyébe guzsalyt, hóna alá egy-egy kenyeret, szájába cukrot, egyik kezébe palaczk-bort, a másikba vizet adtak. — Ezekkel a szobába mentén, miután a sok holmit az asztalra lerakta, magát meghajtotta, először ipja s napa arcját, kezét, azután a többieket is megcsókolta, a kúmot, devert és fifert üngökkel megajándékozta.

Most kezdődtek a vigságok, kólók, énekek, kurjongások; evés, ivás, játékok s mindenféle pajkosságok, egész reggelig. — Reggel a menyasszony vizet hozott, hogy mosdjunk, és épen ekkor érkezett meg egy kedves barátom, a házi urnak annyira ohajtott vendége, kinek szinte újra mosdania kellett, hogy azon edénybe, melyből a menyasszony szolgált, pénzt vethessen, mit mindegyikünk tehetségünkhöz képest cselekedett.

Duda szóval megérkezett a *kráralj* **), s egész ünnepélylyel a menyasszonynak átadatott.

Végre jött a „*vánkos-táncz*“, s azután a szép Perszidák, Melaniák, Márthák és Oliváktóli elbucsuzás. — A pajkos vőfény még mindig nem fáradt bele a csintalankodásba, s végre is azzal tetézte tréfáit, hogy felvágta a vánkosokat, s mindnyájunkat annyira tele hintett tolluval, pehelylyel, hogy kénytelenek voltunk erős sikoltozások, kurjogtatások közt megszökni.

Jövöre a *sokácsokról* néhány szót.

*) Illyenek a mézes buza, mustba főttek és mártottak — szárított halak, olajos étkek stb.

**) A kúm, dever és fifer által különféle süteményeken küldött selyemkendők, cipők, kőtények, pénz és effélék.

*) Forrás: Thuróczi. II. 50.

T. E.

**) Mult közlésünk végén némi zavaró hiba csuszván be, a mi ott a zentai esztől van említve, úgy kérjük értetni: mikép itt ezen sánczoknál vettett meg alapja (különböző hadműködés és sergmozgás után) azon nagyszerű esztának, melyet néhány nappal később Zenta mellett nyertek meg seregeink a török ellenében. Fessler szerint elesett a csatában Elmasz Musztafi fővezér, a janicsárok ágája, 15 basa, 5 vezér, 10,000 török a lelövöldözött rögtönzött hiddal a Tiszába veszett, 20,000 lekonczoltatott. Az elfogott zsákmány tömegtelen volt stb.

Zólyomi vár.

Alig van történeti emlékekben gazdagabb vidéke édes magyar hazánknak mint a felső vármegyék, különösen a bányavárosok. Ezek közül csak Zólyomot említjük most meg, melly történetünkben olly fontos nevet nyert.

Zólyomot I. Lajos építé 1350-ben, kit ritka személyes tulajdonai miatt méltán „Nagy“-nak nevezhetett az utókor. Neki lehet köszönni, hogy hazánk Európa legjelesebb országai sorában foglalt helyet hajdanában; hogy a magyarok hazája tengertől tengerig terjedett valaha. — Lengyel szomszédink is tehát az ő fejére szánták volt koronájukat, midőn Kazimir, Lajos anyjának öcse, s utolsó ivadék, szarvas vadászaton lovával elesvén, az életből kimúlt. De ezen ragyogó körülmények közt sem láthatá terveinek tartósságát a nagy király, mert fiakat megtagadott tőle a gondviselés, az okosság javallá tehát, hogy leánya számára örököltse meg a trónt minden ellene tornyosodott nehézség férfias leküzdésével. VII. Kelemen pápa a nápolyi eseményekből származott ellenséges indulatból 1381-ben egy levelet bocsátott ki, mellyben hirdeté, hogy a király leányai a lengyel trón iránt minden követelésből kizáratnak, egyenesen a Kujawi Wladislavot illetvén az. Illy körülmények közt a férfias eszközökhöz való nyulás annál sürgetősb leve, mivel épen akkor Wladislav Franciaországba menekült, a krakkói püspök pedig, ki az ország kormányzója volt, meghalálozott. A király tehát czéltalan nyilatkozatokkal idejét nem vesztegetvén, 1382-ben Lengyelhon nagyjait kedvencz várába Zólyomba hívá meg országgyűlésre, kik itt meg is választák leányát s egy-szersmind hódolatukat is bemutatták neki.

Zsigmond viharos kormányja után ausztriai Albertben kezdett a béke egy új remény csillaga feltűnni. De e csillag hamar elborult. Pártok marcangolák az országot s annál veszélyesebben, minél hatalmasban állottak ellent egymásnak. Erzsébet gyenge levén felekezéttel megtartani fia számára a trónt, idegen segédet keresett Brandeis Giskrában, kinek pénz hiányában Zólyom várát és várost adá által 1440-ben azonigérettel, hogy szerencsésb fordultával a dolognak, még gazdagabban is megjutalmazandja. — Cseh kíséretével menvén be a várba Giskra, Lajos király hadvezérének czimezé magát s a bányavárosokat és egész felső Magyarországot Kassáig Erzsébet kormányja alá hajtván, pusztító dühvel nyitá meg a belháborut, s kétségbe ejté a vidékeket, mert erős karjának semmi sem állhatott ellent. Erzsébet és Ulászló közt 1442-ben béke kötöttet, de Giskra adósságokat követelvén, nem akart az országból távozni, s a mit meghódított, birtokában tartá; s miután Ulászló meghalt, s Albert utószülötte egyedül ismertetett királynak, ugyanannak lön

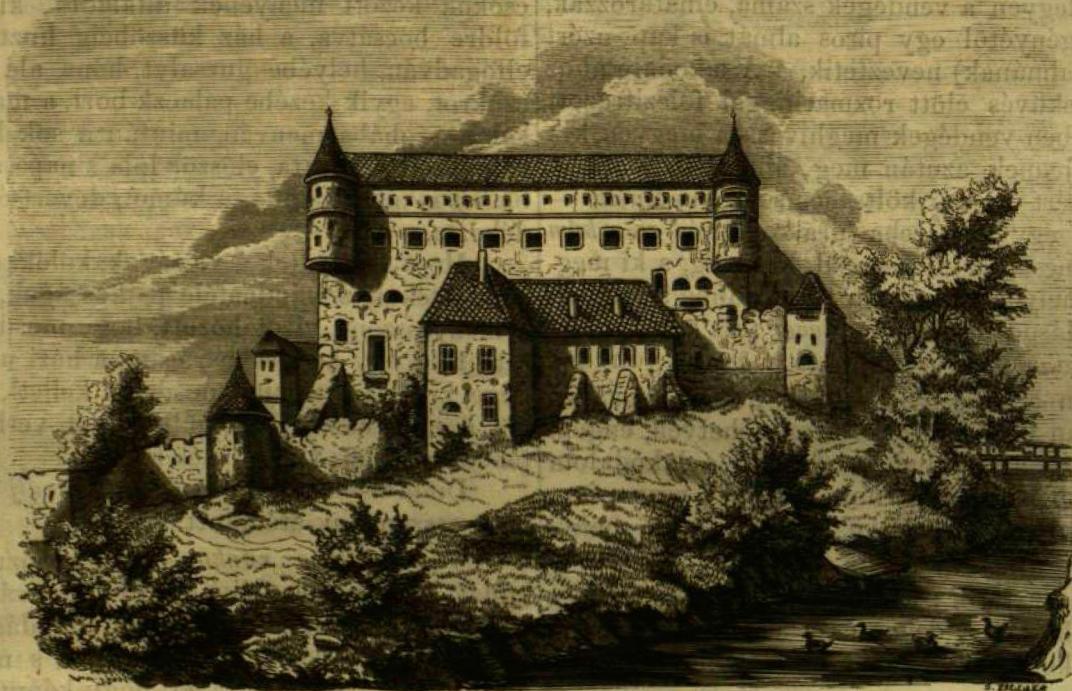
ellensége, kinek védelmére ezelőtt saját vérét ontá. Több derék vezér próbálkozott vele, de siker nélkül, míg Hunyady János ezen megboszankodván, 1451-ben maga indult ellene, s azonnal más fordulatot adott a dolognak, egyenként szedegetvén vissza a várakat ama rettenetes csehektől, kik vérszopó nádályokként gyengíték hazánkat, megfosztva minden életerejétől. Már csak Zólyom vala hátra, hova a hódító Giskra szorult utoljára, midőn IV. Frigyessel háboru ütven ki, parancsot vett Hunyady az országgyűléstől, hogy Giskrával békéljen meg, s Ausztria ellen menjen. De alig halt meg Prágában a házassuló László, ki helyett Mátyás a prágai fogoly emeltetett üldözője trónjára, a sorsnak szokatlan rendelése szerint, IV. Frigyessel szövetséghez Giskra, hogy az ifju királytól koronáját elragadják. De a hős Mátyás annyira megzabolázta őt, s minden ellenségét, hogy alkuba kénytetett ereszkedni, s nemcsak lemondott 1462-ben ellenségeskedéseiről, hanem a török ellen készülő ifju királynak valóságos szolgálatába lépett, s több adomány közt Zólyomot is megnyerte. Majd végre örökösök nélkül mulván ki, birtokai visszaestek a koronára, s Mátyásnak, kit lengyel és cseh dolgai gyakrabban az ország felső részeire szolitának, tetszvéen Zólyom vára, azt magának mulató-helyéül választá, s pompásan fölékesité

Ezt a halhatatlan emlékü uralkodót is megfosztá a sors örököstől, mert egyetlen fiát törvénytelen ágybéli származata homályosítá. A század embere nem tartá elég erősnek magát a közvélemény elnyomására, lassankint akará tehát a nemzetet fia megkedveléséhez szoktatni s több jószág közt Zólyomot is annak adá, midőn lipthói hercezségre emelte, hogy sem fény sem hatalom hiányával ne lenne. De hasztalan vala minden gondoskodás, a királyi pálcza ollyan kézbe jutott, melly azt legkevésbé volt képes megérdemelni, annál kevésbé méltólag hordani, s a dicső férfunak sok tekintetben atyjához méltó fia 1502-ben a dicsőség mezéjén csatában hunyt el, hagyván hátra nagy számú hiveiben azon véleményt, hogy csak ő lett volna érdemes azon trónra, mellyet atyja tett fényessé.

Az ifju halála után özvegyi jognál fogva Beatrixra, Mátyás özvegyére maradt a zólyomi vár. Erről ismét a Frangepánokra szállt, azonban 1520-ban már ismét azon jószágok közt említettik, mellyeket II. Lajos nejének, ausztriai Máriának engedett, ki Thuri Kristófra bizta annak igazgatását. A mohácsi vész után elhagyván az özvegy királyné az országot, pártok és polgárháboruk szaggatván el a fegyelem minden kötelekeit s az igazságot önkény váltván fel,



Nép- és tájrajzok : Sokáciz ifju.



Zólyomi vár.

jobbna láta Thuri, tulajdonaként tartani Zólyomot s ur lenni benne, mint más nevében igazgatni. Mihelyt magáénak vallá Zólyomot, szaporítani is kezdé azonnal javait s a szomszédságokat meghódítván magának, nem sokára második Giskrává lett; I. Ferdinand

fenyegetéseire és intésére sem hajtott, míg az 1542-ik országgyűlés végrehajtó csapatokat rendelve ellene, véget vetett rablásainak.

A Bocskay fölkelés alkalmával, ennek vezérei Homonnay Bálint, és Rhédey Ferencz 1605-ben megszállták Zólyomot, a midőn a Dersfyek birták II. Ferdinándtól zálogban, de az örízet vitézül fogadta őket, nem vevén el bátorságát azon körülmény, hogy Erdély már Bocskaynak hódolt s Kassa és Eperjes más egyéb városokkal az ő birtokába estek. Az ostromlók több rohanást próbáltak meg, de sikertelenül, végre ostromzárba tevék Zólyomot, s mindaddig sanyargaták, míg elfogyván benne minden élelem, legundokabb dolgokkal enyhítettvén az éhség, csakugyan felkellett adni s a várparancsnokok: Thuri Ferencz, Kristóf unokája, és Strain Gábor némethoni származású nemes, a várörizzettel együtt szabadon bocsáttattak. Bocskay birtokában maradt a várnak egész 1606-ig, midőn a bécsi békekötés következtében többi hódítmányával együtt előbbi urainak visszaadta.

Nem illy vitézül védelmeztetett Bethlen ellen 1619-ben, mert alig jelent meg alatta Szécsi György, hogy urának felkérje, azonnal megnyitattak a kapuk Bethlen csapatainak befogadására. Bethlen később a várost is elfoglalta, ugyszinte Dévényt s a pozsonyi várat,

nyire és Károlyira bizta visszavételét, tudván, milly nagy fontosságú ezen vár, s azok 25,000 ezer emberrel meg is verék a császáriakat. Schlick visszavonult, Forgács pedig Beszterczére vette magát, hol sokáig vitézkedett az ostromlók ellen, mit azonban maga is megsokallott, s végre egy éjszaka észrevétlenül odább állott, s a város iszonyuan kizsákmányoltatott. Midőn Bercsenyi dolgai hanyatlani kezdenek, s Kassáig mindent vissza kellett neki adogatnia, mind a várost, mind a várat felégetteté.

Kiterjesztvén végre jőtevő szárnyait az áldott béke a sokáig ostromozott magyar hazán, Zólyom is új életre ébredt hamvaiból, s 1802-ig háborítatlan nyugalomban laktak benne az Eszterházy grófok, de terjedelmes erdeit szükségeseknek vélvén a magas kormány a bányászathoz, más jószágokkal cserélteté föl; Diószeg és Simontornya urodalmakat kapván érte az Eszterháziak. — Minő jelen állapota? arról jövőre.

(Vége követik.)

Sinai katonaság.

Politikai lapjainkban nagy szerep jutott jelenleg a sinai (chínai) birodalomnak, melly szintolly komoly, mint nagyszerű esemé-



Lovassági tábornok.

Sinai katonaság.

Kanócz-puskás gya'og.

hol az ország koronája kezébe jutott, mellyet mint nagy kincset bátorság okáért a zólyomi várba küldött; meg is akarta ott felekezete koronázni, de ő mélyebben tekintvén a jövőre, s megfontolva a nagy lépést, el nem fogadta a koronázást, hanem csak: „Magyarország választott királyának“ nevezeté magát.

Ezen zivataros felhők is elmulának. 1628-ban lemondván Bethlen királyi címéről, visszaadta a koronát, s Erdélybe tért vissza. Örvendve üdvözlé Zólyom ujonnan nyert urát az utóbb nádorrá lett Eszterházy Miklóst, ki Dersfy Orsolyával házasságra lépven, 1611-ben lón birtokosává.

1614-ben ismét kiütött a polgárháboru Rákóczy György alatt. Németekkel és felkelt nemes csapatokkal ment eléje a nádor Eszterházy, de míg ő szerencsésen hadakozott, azalatt Zólyom vára megadta magát az első ágyudörgésre.

Tököli szintén bevette. 1678-ban francia segédseregeivel támadván meg éjjel, s Zólyom után Selmech és Körmöcz is kénytetett hódolni, 180,000 darab arannyal, sok veretlen ezüsttel s termék-aranyérczel adván meg magát. Ezen zavargó időkben felettébb sokat szenvedett Zólyom. 1703-ban Zabráczky Rákóczy vezére könnyen urává lett a gyenge lábón álló Zólyomnak, de onnan Forgács és Schlick császári hadvezérek kiűzték. — Rákóczy Bercsényi-

nyeknek lett színhelyévé. Sokat olvasunk a sinai hadsereg mozgalmairól s itt ott elszántságáról, s a tágitani nem akaró angoloknak nem egyszer gyúlt meg velök a bajuk. Hien-Fung sinai császár ő Felsege vitézeit ábrázolja az ide mellékelt rajz.

Az eddig ismert adatok szerint a sinai hadsereg 3 részből áll. Az elsőhöz tartozik a 8 osztályból álló főcsereg vagy is tulajdonképeni mandsuk s a mandsu-dynastia hivei (ezen dynastia 1644 óta uralkodik s Hien-Fung 1851 óta hetedik császár ezen tatár ágból). A második részhez tartoznak a meghódított sinaiak utódai, mellyek helyőri (nemzetőrségi) szolgálatokat tesznek s a harmadikhoz a hegyes vidékek rendezetlen nomád csapatai. A sereg erejét a különböző adatok szerint hozzávetőleg 6—800,000 emberre lehet tenni, mintegy 400 ágyuval. A lovasság mintegy 170,000 emberből áll. A tengeri erőt közel 2000 u. n. dsonka képezi, mellyek mindegyike 6, 8 legfőlebb 21 ágyuval van szerelve s az európai hadihajók ellenében egészen jelentéktelen.

A katonaság nagy része ugynevezett „városi katonák“, mellyeknek az a dolga, hogy a városok kapuit őrizték, többnyire igen jámbor magaviseletű emberek. Rendesen kényelmesen üldögélnek őrhelyeiken s hosszú nyársaikat még csak kézbe sem fogják, hanem oda támasztják magok mellé a falhoz. Különböznék nekik

is igen tisztességes katonai elveik, p. o. egy rendelet úgy szól: „ha száz esztendeig hever is tétlenül a sereg, de nem szabad egy napnak sem lenni, melly készületlenül találja.“ Hadi törvényeik is elég szigorúak lévén, elég hősöket nevelhetnek. Meg van náluk írva: „A csatában törj előre bátran; a ki azonban félelemből életét akarja megmenteni, az nyakaztassék le s feje szegeztessék ki, mások rettentő példájára.“

Az elesett katona családjáról gondoskodik a közrészvét.

T Á R H Á Z.

Az idei műtárlat.

Május 14-én lesz a műegylet által összevásárolt festmények és egyéb műdarabok kisorsolása a részvényesek között. A 73 olajfestvényből és 207 műlap és mellszoborból álló gyűjtemény május 13-áig megtekinthető a műtárlatban. Az egész gyűjtemény értéke 15,206 pft., a miből látszik, milyen jelentékeny keletet szerez a műegylet évenként a művészi iparral hazánkban. A nyomtatott sorozatban árai szerint vannak a művek feljegyezve; a legelső mű 550, az utolsó 50 pft. értékű; én megvallom, hogy egyiket sem ohajtom elnyerni a kettő közül: Az első „marhálegelőnek“ in natura is drága volna; a másodikon pedig van fej, de nincs tanulmány; hanem a közbe eső 71 kép közül azután nehéz volna a választás, ha Fortuna istenasszony azt kérdené tőlem: mellyik kell fiam? No természetesen mint jó hazafi, legelőször is a kenyérmezei diadalhoz nyulnék; ezzel azonban nem műizlésemet, hanem csak buzgó érzelmemet kívánám tanusítani; mert vannak ott jobbak is: például az első hazugság: öreg ur feddi unokáját az első hazugságért, a tizennégy éves leányka zavarodva áll előtte; az egész kép minden vonása olly igaz, olly lélekű: az első tekintetre látni, hogy ez szegénypir az arcon; a kis hároméves unoka a nagy apa mellett úgy néz fel rá, látszik, hogy még nem tudja miről van szó. Kevesbé ohajtanám Sámson elfogatását, ámbár a szobám egyik falát egészen eltakarná, azt nem kellene meszeltetni soha. Csak ollyan szinpadí verekedés biz az, a mikor az embert meg se szurták, még is elesik. — Gyönyörű kép megint az „első kabát“, a kis paraszt gyerek kabátot kap ünnepnapra csokoládé színűt; a szabóműhelyben felpróbálják; fölségesen áll rajta, a szárnyai bokáig érnek; a szabómester rendkívül meg van elégedve vele: mig az öreg anya egy sereg új sipka közül egy jó nagyot próbálgat a fiu fejébe, a kinek ragyog az arca az új kabát öntudatától, még azt is látni, hogy szíja az órárt; négy újját, mi a kabátból kilátszik, szétmeresztve. — Szép mű azután a prágai főtemplom, a Szent János templomának belseje; csak az az alkalmatlan, hogy az embernek mindig a markán keresztül kell rájuk nézni; erre egy festő tanított meg ottan: azt mondja, hogy úgy szebek. Nem sok örömem lenne azonban a két beszélő asszonyban, még akkor sem, ha tudnám, hogy miről beszélnek; érdektelen, gondolat nélküli kép. A tót zenészt már minap kiemeltem; azóta is jó maradt. Hanem hogy Seidel August tavaszi tájképén mi van háromszáz forint ára, azt nem tudom senkinek megmagyarázni: ollyan az, mintha tejeles spenótot végig öntöttek volna egy asztalon, s azt mondanák rá, hogy tájkép. Kitünő művek a három királyos gyerekek, és Cleopatra Giergl hazánkfiától; ez utóbbinak a festészeti modora is kedves. Érdekes képek a freyburgi vámház, a vasárnapi iskola, puritán kém; Voltz Frigyes juhainak a rámája, Löffler és Waldmüller életképei, Heckel Legendája (értsd biblia olvasás), Zimmermann hírlapolvasó hölgye, Than Mórtól egy tanulmányfő, Jankó oláh cigányai, de nem a zöld-egű tájképe. Az olajfestmények után következnek a *vizi* festmények (bizonyosan tengeri és folyóvizi), szoborművek stb. miket még mindig módjában áll akárknek elnyerhetni. a ki öt forintot lefizet egy részvényért, melly árért még azonfelül a társulat pompás műlapját is megkapja, a mit az idén Barabás rajzolt, s a mi maga megéri az öt forintot.

Kakas Márton.

Irodalom és művészet.

— *Magyar akadémia. Nagy-Károly-jutalom.* — Nagy Károly ur, a m. akademiának a mathem. osztályban régi és nagyérdemű rendes tagja, legközelebb fizetésbe lépven, 300 ftos fizetését hazafiai áldozatos lélekkel, élte napjáig a társasan munkálkodó mathem. és természettudományi osztályoknak adta szabad rendelkezésök alá. — Ehez képest az első évi ez öszveget 300 pftban az illető osztályok *Nagy-Károly-jutalom* cím alatt azon, társai közt legjobb értekezés megkoronázására kívánták fordítani, melly *Magyar-vagy Erdélyország valamely vidékének földtani megismertetését saját vizsgálatokon épülve magyar nyelven adja*, s akár 1857-ben nyomtatva, akár kéziratban az akademiához 1858. január utolsójáig beküldetik. Nincsenek innen kizárva a talán már valamely tudományos egyesületben felolvasott művek, s a megjutalmazandó értekezés szerző tulajdona marad. A vizsgálatot a természettud. osztály eszközli, s ennek elvégeztével az eredményt azonnal közzé is teszi. Pest, martius 31. 1857. — *Toldy Ferencs*, titoknok.

— *A protestans naptár* jövő 1858-ra is meg fog jelenni. — Ez alkalommal rölkérjük az illetőket, hogy miután mi a „honi protestansok képcarnokát“ valamint „a jeles protestansok nekrológiáinak“ folytatását is adni akarjuk, szíveskedjenek az 1855 óta elhunytak rövid életírásait máj. 14-ikeig hozzám beküldeni. — *Dr. Baltagi Mór*, seminarium-utca 2. sz.

— *Magyar Mihálnál* megjelent: „Magyarok életrajzai“ II. füzet (I. szakasz: hajdankor — 1600) terjed Bakicstól Bánfyig; betürendben szerkeszti *Kerékgyártó Árpád*. Egy füzet ára 40 kr., postán 45 kr.

A gyávának nem szabad életben maradnia. A tiszték kötelessége mind ezt a katonaságnak megmagyarázni, hogy vitéz legyen, az ellenséget leölje s magát kitüntesse. Egy más törvény így szól: „Ha egy tiszt megsebesül vagy elfogatik, a katonák kötelessége, őt minden áron tova vinni vagy megszabadítani. A kik ezt tenni elmulasztják, fejük vétetik.“ Mindezen szigorú rendszabályok ellenére azt híresztelik a hírlapok tudósítói, hogy a sinai seregben a rend és fegyelem igen gyenge lábon áll.

— Gyurits Antal előfizetést hirdet illy című munkára: „A katolika nő.“ Irta olaszul *Ventura Joachim* atya. A munka 3 kötet, összesen legalább 50 iv lesz. Előfizetési ár 3 pft.; egy köteté 1 pft. Előfizetések intézendők Gyurits Antalhoz egyetem-utca 7. szám. 8 példány után 1 tiszteletpéldány.

— *Friebeisz István* kiadásában megjelent a *Nagy Iván* által szerkesztett „Magyarország családai czimerekkel“ című munka II. füzeté.

— *A Szobovics Ferdinand* által irt „*Arva ügyek*“ című gyakorlati használatra hivatalosan is elismert czélszerűségű munkának *első kiadása* csaknem egészen elkelt. Ez már magában eléggé mutatja a munka közhasznuságát, melly tekintetben a magyarországi cs. kir. magas *főhormányhatóság* is ajánlotta volt. Szerző urra nézve a második kiadást szükségessé tette a műnek említett nagy kelete. Azonban e második kiadást szerző ur akkorra halasztja, midőn az elsőnek minden példánya elkelt. A fenmaradt csekély számú példány megvételére szerző ur felkéri a t. közönséget, s különösen a kerületbeli cs. kir. szolgabirói hivatalokat, mellyek felsőbb hatóság által e mű ügyéről értesítve vannak, hogy annak kelendőségére továbbra segédkezet nyujtván, minden egyes község részéről megrendeléseket sziveskedjenek kieszközölni. A megrendelések szerző urhoz Nagy-Kanizsára (Zalamegye) küldendők. A könyv kapható minden pesti, valamint minden nagyobb magyar könyvkereskedésben a vidéki városokban is. Felkéretnek elyszeremind az ivtartó urak, hogy az ivatek a pénzzel együttl; valamint az elszállított s még le nem fizetett könyvek árát mielőbb a nevezett helyre elküldeni sziveskedjenek. Végre a könyvkereskedő urak is felkéretnek szám adásaik mielőbbi közlésére a szerző urral. A mű 2 kötet, harmincz iv 8-rét. Ára 2 frt. 40 kr. Postai bérmentes szétküldéssel 3 pft.

— Lapunk irányánál fogva figyelemmel kísérjük mindazon irodalmi jelenségeket, mellyek népünk erkölcsi és szellemi művelődésére hathatós befolyást gyakorolhatnak. Ismételve figyelmeztetjük olvasóinkat *Szegfi Mórnak* közelebb megjelent: „*A harmadik szomszéd*“ című népies regényére. Kimerítő bírálatokat nem adhatunk irodalmi termékeinkről, de ezuttal is azon meggyőződést nyilváníthatjuk, miként e mű egyike azon keveseknek, mellyek mind tisztán a nép életéből vett tárgyra, mind pedig költői szépségekben is gazdag és élethű kivitelre nézve becses nyereseményül tekinthetők irodalmunkban, és habár az előadás megfelel is a „népies“ czimnek, azért minden művelt olvasó rangkülönbség nélkül ép olly nemes tartalmu, mint érdekfeszítő szellemi életet találhat bennök.

M i u j s á g ?

— Ő cs. kir. Ap. *Felsége* f. évi február 12-én kelt legf. elhatározása által a szerb vajdaság és temesi bánásra nézve egy mezőgazdasági társulat alapítását legkegyelmesebben jóváhagyani méltóztatott.

— *Pozsony* városa egyéb fényes ünnepélyeken kívül maradandó emléket is emel a *Felséges Uralkodó Pár* e városbani mulatása örökítésére, *Erzsébet alapítványok* név alatt. T. i. 1) két alapítványt 100—100 pftjával a pozsonyi nyilvános városi főreáliskola két tanítványa számára, valláskülönbség nélkül, vagyis alaptökében 4000 pftot; 2) 100—100 pftnyi két jutalomdíjat a legjobb két nőeséléd számára vagy, is alaptökében 4000 pftot; 3) az új gyermekkorház számára évenként 100, vagy is alaptökében 2000 pftot; 4) az ottani árvaháznak évi 600, vagyis alaptökében 12,000 forintot; 5) egy szegényi pénzalap javára évenként 800, vagy is alaptökében 16,000 pftot; 6) a siketnéma-intézet számára évi 100, vagy alaptökében 2000 pftot.

— *Tiz arany pályadíj.* *Dózsa Dániel*, mint a Kolozsvári Közlöny főmunkatársa hirdeti, miszerint gróf *László Kálmán* 10 arany pályadíjt tűz ki egy történelmi beszélyre, melly a K. Közlöny tárczájában fog közöltetni. A beszély tárgya a nemzeti fejedelmek alatti korból legyen meritve; fő gond legyen a történelmi hűség, műforma és nyelvezet kellékeire. Beküldési határidő f. évi június 25-e. Pályabírák: *Gyergyai Ferencs, Kriza János* és *Dózsa Dániel*. A művek a pályázási szokott kellékek tekintetbe vételével *Dózsa Dániel*hez czimezendők Kolozsvárra. — Ismét egy új örvendetes jele azon élénk mozgalomnak, melly Erdélyben is az irodalom körül mutatkozik s teljes méltánylásunkat hívja fel.

— *Színházunkban* jelenleg *Legrain* kisasszony és *Chapuy* urak tánczolnak, ügyes és biztos tánczuk által tűnve ki. Az első táncpróbák alatt színházunk egyik segéd-tánczosa olly szerencsétlenül esett el, hogy karját rögtön ketté törte. A szerencsétlen tagtárs számára ott rögtön a színészek jelentékeny segélyösszeget tettek össze, a derék vendégművész pedig maga száz pengő forintot küldött neki.

— A pesti *nemzeti museum* előtti tér, hála a lelkes hazafiai áldozatkészeknek, e hó végeig egészen be lesz ültetve, idővel hűvös árnyat adandó fákkal; most az épület megotti tér beültetésével foglalkoznak. A legszebb szál-

fákat b. Sina Simon szállíttatá gödöllői erdősegeiből. Hol adakozni kell és lehet, e tisztelt névvel mindenütt találkozunk.

— A pesti *jótekonysági egyesület* kiadta mult évi áldásdus működésének kimutatását. Gyámoltalan szegények fölségelésére kiadott az egyesület a lefolyt évben 9500 pftot; a pártfogása alatt álló vak-gyógyintézet számára 472 pftot (ez intézetben 21 egyen egészen felgyógyult); gyógyszeres kifizetésére 560 pftot, e szerint összesen többet mint 10,000 pftot osztott ki jótekonysági célokra. S mind ezt honnan fedezte az egyesület? kérdehetik sokan. Csupa emberbaráti adakozásokból, melyeket földi javakkal megáldott tehetősjeink adományoznak évenként a szükségben szenvedők sorsának enyhítésére, a minék élén ott találjuk, a nemesi és polgári osztály díszes sorai előtt *Albrecht főherceg és Hildegard főhercegnő* ő fenségeik 1200 pftnyi évi adományát. — Mindezek mellett az egyesület nem áll a virágzás azon pontján, mely joggal megillethetné. Budapest 180,000 lakosa között meg eddig a szegénység csak egy kis része részesülhetett az egyesület jótekonyságában. S mennyi e nagy tömegben a szegény gyámoltalan, elhagyott, munkára képtelen ember! És mennyi más részről a gazdag és tehetős, kinek nevével az adakozók névsorában nem találkozunk! Bárminél többen legyenek, kik a szeretet és könyör szavának engednek.

— A budai városi *testgyakorló iskola* Clair A. ur vezetése alatt csütörtökön nyílik meg, felváltva fiuk és leányok számára.

— A tavasz beálltával dr. Fischhof *vizgyógyintézete* is megélnékül Pesten a Hermina mezőn. A másik illynemű intézet, mint olvasóink tudják, a budai hegyek aljában van, a városmajor közelében, dr. *Siklós* vezetése alatt. Meleg versenyre kel a hideg víz.

— Gr. *Andrássy* szül. Sztáray grófnő 500 pftot ajándékozott a pesti lipótvárosi templom építési alaptökéjének.

— *Györffy* László felszentelt püspök 200, *Haller* Ferencz gróf kanonok pedig 100 pftot ajándékoztak a nagyvárad szegényápoló intézetnek.

— A műegyleti pályadíjra beküldött történeti festvények között *Thann* Mór „Imre király” ezimű festvénye (melyet annak idejében Kakas Márton is dicsérettel említett lapjainkban) nyerte el az 1000 pftos díjat. Ez lesz metszvényben a jövő évi műlap.

— A M. Sajtó megemlíti, hogy több lapban közölt azon hír, miszerint az 1857-iki év folyamában a *tiszai vasutársaság* semmi további befizetése nem történnék, nem vehető teljes bizonyosnak; megtörténhetik t. i. hogy az év végén 10 procentes kiírás fog eszközöltetni. A vállalat nagyon is solid, a miért nem lehet oly véleményeket terjeszteni róla, melyeknek nincs biztos alapja.

— *Renz* híres lovarda igazgató, lovagjaival s lovaival június hóban érkezik Pestre.

— *Lichtenstein* herceg morvaországi uradalmaiban m. évi augusztus hótól december végeig vadászatok alkalmával következő mennyiségű vad ejtetett el: 24,700 nagy vad, 13,932 nyúl, 5809 fácán, 2977 fogoly, 42 fűrj s 857 vadruca. Azt nem írják, hogy ezt a sok vadat ki ette meg.

— *Székér Pál*, volt hercegszöllősi ref. lelkész végrendeleltel 600 pftot hagyott a nagy-körösi felgymnasiumnak, oly feltétellel, hogy annak évi kamatai egy a nevezett iskolában tanuló rokonának, vagy ennek hiányában két szegény tanuló közt kiosztassanak.

— *Kecskeméten* egy részvénytársulat gőzmalmot szándékozik építeni. Egy lovaskaszárnya építése is tervben van. Továbbá a város a pályafő közelében levő helyet fákkal beültetni és sétává alakítani határozta.

— Rimaszombaton ápril 5-én az ottani prot. gymnasium tanárai *hangverseny*t rendeztek, melynek jóvelme az ottani ev. templom tornyának építésére fordítatik. A tiszta jövedelem 100 pft. volt.

— A Zalaegerszeg vidékén annyira rettegett rabló, *Kisgyerek Józsi* végre kézrekerült mult hó 26-án a pusztapapáti szőlőhegyekben. Egy cs. k. esendőri kémjárat lepte meg itt a rablókat, s csak hosszú küzdelem után ejthette birtokába a vakmerő zsiványokat. Hat óráig folyvást tüzeltek egymásra, mely alkalommal egy cs. k. vadászkozember életét veszté; csak ezután nyomulhattak a boros pinczébe, hova a még hátralevő két zsivány visszavonult. Kisgyerek csak akkor adta meg magát, miután már két lövést kapott volna, egyet lábába, egyet oldalába. Azonnal átadták a zalaegerszegi cs. k. törvényszéknek. Számos gonosztettei között 9 gyilkossági vád volt ellene. Miután félni lehetett, hogy sebei következtében elhal, még az nap társaival együtt felakasztották. Külsőjéről azt írják, hogy tökéletes vad zsivány volt, izmos testalkattal, hosszú bozontos hajjal. A legidősebb emberek sem emlékeznek illy kegyetlen zsiványra, a ki annyit nem csak rablott, hanem gyilkolt volna is. Sebeinek fájdalmait nem engedték, hogy saját lábain menjen a vesztőhelyhez, úgy kellett vinni egész az akasztófa alá. Az előtt már négy ízben szökött meg a törvény kezei közül, végre mégis utolérte a büntető igazság.

— A sárospataki tanítóképezde tőkájének növelésére *Vay* László gróf 2000, ifj. *Vay* Miklós gróf 1000 pftot ajándékoztak.

— *Tolna* városából, a Dunának ottani csekély partja miatt, a dunagőzhajtársaság eddigi ügynökségét más helyre szándékozik áttenni. Két hely között van a választás: az egyik fölfelé *Fadd*, az új bogyzslói átmetszet közelében, a másik lefelé *Taplós*, Szegszárdtól csak félórai távolságban. Sok érdeklődés az utóbbi hely mellett.

— *D. Földvár*ról írják: B. Sina Simon ur számtalan emberbaráti jótevékenye koszorujában fényesen ragyog a d. földvári ref. egyház fölségelésére nyújtott 100 pftnyi ajándéka. Ezen ösztönző segélyezés s Baky János, helybeli lelkész ur felszólalásai a hivek jótekonyságára legjobb befolyással voltak, s a készséges adakozás már 700 pft-ra megy. Még egy kis buzgalom s a célnak alig megfelelő, roskadozó imaház díszesebb helyreállításának eszméje meg-

valósn. — A már szervezett helybeli árvabizottmányi hivatalhoz a többi község is csatlakozván, az kerületivé vált. — A városi hivatalok rendezése, R. B. ur polgármesterré nevezetésének megerősítésével megkezdett s bevégezése május elejére váratik. — Társas életünk az unalomig egyszerű, lelki élvezet nélküli. Casinónk, olvasó együletünk nincs, azonban annyi művelt s épen nem szükkeblü, hanem tettekre fogékony ur és polgár ezen lélekölő hiány pótlását szíven viseli, s erős hitünk, hogy a mi még most nincs, *meglessz*. — T. P.

— Hevesmegyében *Nádudfaluban* Halassy Eduardné szül. Jankovics Czeczilia asszony a helység temploma számára már régebben egy új csinos oltárképet készített, most ujlag pedig sajátkezüleg himzett gyönyörű selem miseruhával s két oltárpárnával ajándékozta meg az egyházat. Bőkezűségét árasztja nemcsak az ottani egyházra, hanem az árvák és szegényekre is, kik hozzá mindenkor bizalmasan folyamodnak s nála mindenkor enyhülést, vigasztalást találnak. Tudósítónk a nemeskeblü nő még több erényéről szólhatna, ha szerénységét megsérteni nem félné. Vele együtt mi is ohajtjuk, hogy az ég áldása kövesse e vallásos és emberbaráti tényeket, a női kebel legszebb ékeit.

— Azon „*leukophon*” nevű új világítási anyag, mellyről a gázvilágításról irt cikk alkalmával emlékezett a Vasárnapi Ujság, dr. *Schur* Ferdinánd találmánya, ki azelőtt több ideig tartózkodott Brassóban és Szébenben s egy munkát is adott ki Erdély Florájáról (növényeiről). E találmányra legközelebb szabadalmat nyert Bécsben. A „*leukophon*” fejér, világos, szagtalan szinnel ég, nem kerül többé, mint az olaj és faggyu, de sokkal kevesebbe mint a stearin s egészségtani szempontból sokkal többet ér a gáznál. A feltaláló saját gyárt állított fel most Bécsben e világítási anyag készítésére s külön leukophon-lámpák is készülnek már. A leukophont lepecsételt pléhpalackokban küldi szét. Az égetési kísérletek igen sikerültek. Az említett gyár ezésv városok és nagyobb épületek kivilágítására is köt szerződéseket s fogad el megbízásokat, különösen oly helyekről, hol a gázvilágítás gazdasági vagy helyi viszonyoknál fogva nem eszközölhető.

— *Véletlenül feltalált leány*: Turinban következő feltűnő eset adta elő magát a mult hónapban. Egy kötéltánczos társaság a város egy nyilvános terén adta mutatványait. Egyszerre a nézők seregéből kiválik egy ember s „leányom! leányom!” kiáltással előre tör. E pillanatban egy szép fűrtü mintegy 9 éves leány szabadul ki a kötéltánczosok csoportjából s a viszonzlatás örömevel rohan a felé közeledő ur karjaiba. A rendőség közbejöttével kinyilatkoztatá a férfit, hogy ama leány az ő leánya, kit mult évben raboltak el tőle. A kötéltánczosokat a rendőri hivatalra kísérték, hol az igazgatónak bebizonyítania sikerült, hogy a leányt nem ő rabolta el. De a leány tüstént visszaadott örvendő atyjának.

— *Tűzvész Czepléd-Bercselen*. Nagy pénteken, mely a keresztyénség szomorú napja, e csekély falu népére siralmas is vala; mert a midőn áhítatos fohászait az Ur koporsójánál végezé és szomorú szívvel az Ur Jézus haláláról elmélkednék, egyszerre délutáni 1 órakor az ajtások szertartások által csendbe helyezett harangok kongásai riaszták fel a népet. A hirtelen támadt dühöngő szél csaknem egyszerre kevés percz alatt 22 lakó ház, annyi fészter, marha és sertés itálló a padláson levő mindennemű élelmi szerrel a borzasztó lángok martalékává lett. A dühöngő elemnek gátot nem vethetvén, siralmas szemmel nézett a nép kétségbe ejtő jövőjére. Minden elégvén, háza képményével pusztán áll. — A tűz által kevés percz alatt okozott kár 15897 frt 32 kr-ra ezüstben becsültetett; és hogy tovább nem harapóztott, egyedül az irsai lelkes szomszédoknak, kik két fecskendővel csoportosan átsiettek, valamint hasonlólag ugyan annyi fecskendővel azonos hely színén megjelenő és bölcsen intézkedő czeplédi cs. kir. főszolgabíró ur szorgalmának legtöbbet köszönhetünk. Áldja meg az ég fáradságuk minden lépéseit, és vegyék az inséggel küszködő szomorú népnek könyükkel áztatott hála köszönetét, mely kétségbeesetten fölkiált: Honfiak, könyörüljete rajtunk! — *Közli László János*, plebános.

— *Rostás Pál emléke még egyszer*. Nem szószaporítás végett, hanem az igazság kedvéért pendítjük meg újra e tárgyat. Czérna István felszólalása következtében (V. U. 13. sz.) az alábbi felvilágosítást vettük a Rostás Pál-féle emlékszóbor lapunkban megjelent rajzának közlőjétől, Virághalmi urtól:

„Midőn 1851-ben S— Gyula barátom kíséretében Olaszhonból Illirián keresztül hazafelé utaznánk, a derék Rostás Pál emlékszóbrát mindketten naplónkba rajzoltuk. Átutaztunkkor minden iratom Bécsben maradt s csak másfél hónap múlva kaptam vissza naplóm, mellyből azonban 3 rajz, köztök Rostás emléke, hiányzott. Midőn most, ez esemény után 6 év múlva, naplóm forgatva, a hiányzó Rostás Pál emléke feléledt elmémben s a róla irt kis verszetet megszületett, szerettem volna ezzel együtt az emlék rajzát is megküldeni a Vasárnapi Ujságnak. De nem bizván emlékezetem hűségében, irtam a jelenleg Pozsonyban lakó S— Gyula barátomnak, sziveskednék számomra saját naplójából a R. P.-féle emlék rajzát lemásolni. Mit ő meg is tón, de azon alakban, mellyben megküldém. Megvallom, magamnak sem akart a rajz egészen hűnek tetszeni, de nem volt okom a kételkedésre s így inkább saját emlékezetemben kerestem a hibát. — Azonban egy héttel a mű megjelenése után levelet kapok S.— Gyulától, mellyben a többi között így ír: „Nem okosan tevél, kedves komám, hogy meg nem irtad, mire kell neked a mi Palkó barátunk, csak elbámultam, midőn a Vasárnapi Ujság lapjain szemrehányó pillantásaival találkozám; — éreztem, hogy itt én vagyok a hibás. — No de én azt gondoltam, hogy most jutott eszedbe naplód hiányait helyre pótolni s emlékedet kissé próbára akartam tenni. . . Különben én ugy vélekedem, hogy nem tréfa dolog ám, 11 esztendeig oly fárasztó feszes „stellungban” állani, tehát „komót” kommandiroztam a Palkónak, hogy legalább mig a postán

hozzád ér, addig pihenje ki magát, tudván úgy is, hogy a mint megpillantod, rögtön előbbi „richtung“-jába állítod vissza. Hogy nem jötted, én resteltem leginkább, mert ez utóbbi években legalább is néhány ezer magyar fi ment el Rostás Pál emléke mellett s azok között bizonyosan találkozik néhány, kik vagy neked vagy a szerkesztőnek esnek a hibás rajzért“ stb. — S ime Czérna István urban csakugyan akadt is már valaki s neki csakugyan teljesen igaza van. E figyelem s visszaemlékezés igen szép tőle, ámbár nekem volna legkevesbé okom rajta örülni. De mint nyilatkozatomból láthatja szerkesztő ur, a hiba legalább részleg nem egészen nekem róható fel s a tévedésért bocsánatot kérek öntől stb. stb.“

Mindezek után pedig kérnünk kell a nyájas olvasót, sziveskedjék a lapunk 9-ik számában közlött emlékrájtól képzelete erejével a bebizonyult igazsággal megegyezőnek kijavítani s a tévedés miatt az elnézés illető részét a szerkesztőségnek is kiszolgáltatni. A Rostás-ügy pedig bevezetettnek tekintendő.

Vidéki hírek.

Baróth (Erdővidék, Erdély), mart. 30-án. (Statistikai adatok.) Ez évben már egyszer hírlapilag említést tettem vala Erdővidékéről, mellynek bővebb ismertetését czélozzák jelen soraim is. Erdővidék azon parányi része a székelyföldnek, melly minden időben, de különösen az utóbbi polgárháboru alkalmával, harczterül szolgálta nyugoti Háromszéknek; bizonyosága annak az itt-ott porladozó várrom s még az idő által le nem gyalult szomorú pusztulási jelek. E völgyi vidék összes területe $12\frac{1}{4}$ □ mérföldet teszen, van rajta 22 falu, 5189 család. 4070 ház, 10,850 férfi, 11,189 nő, s így összesen 22,029 lélek. Nagyobb részét a népnek székelység teszi, kik ma is kegyelettel emlékeznek egykori kiváltságos idejökre. Él ugyan még e nép között körülbelül mint egy 3000 oláh, kik talán ma is épen azok, kik valának Gelu idejében. Nem lesz érdektelen, ha a mult év statistikai kimutatását közlöm e terjedt lapokban. 1756-ban történt törvényes házasság 132, kiket egybekötött a vidéken szolgáló 16 reformatus, 6 unitarius, 4 görög nem egyesült, 2 római katolikus s egy egyesült lelkész. Született 817, mellyből 448 reformatus, 172 unitarius, 113 római katolikus, 73 görög nem egyesült, 11 görög egyesült; az egész között van 93 törvénytelen. Elhalt 535, közülök vala 278 reformatus, 123 unitarius, 86 római katolikus, 44 görög nem egyesült s 4 görög egyesült, a legöregebb élt 108 évet. Öngyilkosság által 5 vetett életnek véget.

Szaporodunk, nevedünk, azonban nem lehet utódainkat inséges nyomorúságtól féltetni. Ott setélenek gazdag bányáink hideg tátongó szájai, amott zognak évezredes erdeink, ott habzanak savanyu-forrásaink a hegyek lábainál, mind megannyi kincse népünknek, melly azok körül lankadatlan tevékenységben éli napjait.

Baikó Lajos.

Pápa, ápril 5. (városi sétatér.) Folyó évi martius havában a városi tanács a szépítési terv után elhatározta s megállapította, hogy az úgy nevezett Pápváros vásárterén egy sétatér állíttassék. Voltak, a kik kissé zugolódtak ezen határozat ellen. De ezen ellenszegülők, mint a régibb kor szülöttjei, nem tudják elléggé méltányolni, hogy a város szépítési ügyére nézve és egészségi szempontból a sétatér milly szükséges: majd ők is be fogják ezt látni. Azt is adják némelyek okul, hogy országos vásárok alkalmával a promenád majd igen hátranyomja őket mesterségi czikkeik árulásában, pedig ott, hol most a sétatér van, ezelőtt is vásárok alkalmával a közönség járdája volt, — de meg a sétatér két oldalánál elég árulási térhely van, úgy hogy a vásároknak a mesterségi czikkeik elrendezésére, azoknak eladására nézve a promenád ellen mitsem panaszkodhatnak. — Pápanak már 1848-tól terve volt a város csinosítása és szépítése, csak hogy a különböző körülmények még eddig így nem kedveztek. — Most már a csinosodás korában Pápan is meg kell lenni mind annak, a mi jó, czélszerű és szép. — Nem lehet azonban csodálni, hogy Pápa város alsóbb közönsége között most még akad illy ellenvélemény. A város még eddig a bel- és külvárosi utcák s vásártérek tisztaságairól felügyelettel keveset gondolt és sokat elnézett, a mit elnézni nem kellett volna. De most általán fogva a városi tanács és bizottmányi ülésnek f. é. február 17-én kiadott „rendelvényéből“ a legczélszerűbb e tárgyú intézkedések merültek fel. — Azóta a városnak minden utcáin minden ház előtt annak tulajdonosai vagy lakói a megtömögült sár és szeméthalmoknak az utca közepére hányását és összesepelését eszközlik, mit aztán az erre rendelt napszamosok kosikban a városból kihordanak, — s így a város utcáit kellő tisztaságban tartják; szóval a talán századotai sár s szemét tömkelegéből — naponkint inkább gázolunk ki. — Visszamenve a sétatérre... Mi szépen lehangolják magukat e nézetben a szépítés nem akarói, midőn majd a tavaszi és nyári napok szép estéin a zöld falombok között kedveseikkel s barátaikkal sétálgatnak. Hiszszük az idő nem sokára be fog következni, midőn az ellenzők tábora egészen elnémult.

Egyveleg.

— *A husvéti tojás eredete.* Azok után, a miket Edvi Illés Pál ur e lapokban a husvéti tojásfestésről elmondott, nem lesz érdektelen, még annak eredetét is tudni.

Sándor (Severus), ki Kr. sz. el. 222-ik és 235-ik év között uralkodott Rómában, pór népből származott. Születése napján a házi tyúk pirostojást (véres tojást, mint most is megtörténik) tojt. Ez eseményt sokan kitünő szerencsének magyarázták az ujonnan született gyermek részére; ki megférásodván, csakugyan királylány is lön. Ezóta szokásba jött új szülötteknek piros tojást ajándékozni: szerencse üdvözlétül. Később ezen szokás a keresztyé-

nektől is el lön fogadva — mint több más pogány szokás. — Ezt látszik igazolni a magyar nép ama közmondása is, midőn valaki nem elég szerencsésen járt el dolgaiban: bizony nem adtak nekem ott piros tojást.

— *A husvéti vizöntözés.* Történt, hogy az első nap Sabbath napja után Mária-Magdolna, és a másik Mária Jakab anyja, és Salome Krisztus sírját mentek megnézni; vivén magukkal fűszereket Krisztus testének bekenésére. A nők utközben imigy szólalt egymáshoz: „Ki fogja nekünk a sírkövet a bejárás elől elhengeríteni?“ — És ime midőn oda érkeztek, a kő el volt hengerítve és a sír üresen állott. Az asszonyok siettek vissza a városba és Mária-Magdolna Simon Péterhez, valamint János tanítványaihoz ment, mondván: „Krisztus a sírből kivétellett és mi nem tudjuk, hová lön.“ Erre Péter és Jakab a sírhoz mentek és csakugyan üresen találták. Most a hir Krisztus feltámadásáról mindenkit egyiránt elfoglalt; kivált az asszonyok rakásra csoportosodva nem tudtak a dologról elég csudálatost beszélni. Mit a zsidó rabbik nem állhatván, az összecsoportosult asszonyokat vízzel öntöztették; hogy szélédnének szét, és felejténék el a történetet; a mit azonban nemcsak hogy nem felejtettek, hanem e nap emléke egyike lett a legnagyobb ünnepeknek a keresztyén világban (ámbár összeesett a zsidó Pasqua-val). A vizöntözés mai napig is fönmaradt ezen nap emlékeül, csak hogy mostan viszont az asszonyok sem maradnak adóság: ma nekem, holnap neked.

— Németszágnak egyik legnagyobb híru orvosa jelenleg *dr. Bock* lipcsei tanár. A gyógyművészet körül fölmerült újabbkori visszaéléseknek kérelhetlen ostroma; tudományos czikkeiben józan ész, természetesség és szigorúság megannyi nyomaira akadunk. Legközelebb egyik legelterjedtebb német folyóiratban következő laconicus felszólalása tünt fel: „Sürgős kérelem és nyilatkozat. Miután sem tudatlan kurusszó, sem pénzahajász nyegle (sarlatán) nem vagyok, következésképen soha sem szoktam betegnek orvosi tanácsot adni, ha csak körülményesen meg nem vizsgáltam előbb: annál fogva itt ismét a leghatározottabban kijelentem, hogy levelezés útján semmi árért sem gyógyítok senkit. Kérek tehát mindenkit, hogy e tárgyú levelekkel, különösen a mellyek már előre tiszteletdíjt is tartalmaznak, végre valahára örökre megkiméltessék. Lipcse, *dr. Bock*, tanár. — A tudós férfiú őszinteségének ezen ritka példáját több lap feljegyzésre méltónak találta.

Szerkesztői mondanivalók.

1151. **Megyerre.** Valóban Diogenes Megaraja. Várunk újabb tudósítást s ohajtunk kevésbé sértő színezést.

1152. **Rimaszombatra T. K.** A kiadóhivatal bővebben tudósította önt. A példány megindult nagy útjára. Szegény Vasárnapi Ujság! most már az oceánt és operenciát is meg kell járnod. Látni fogod északi Németszágot, hajóra ülsz Brémában s az Egyesült államok postagőzőse elvisz New-Yorkba, de itt meg nem állapodol; megnézed New-Orleanst, keresztül hajtasz az északi államokon, s végre Texasban San-Antonióban végzed be kívándorlásodat. Kísérjen a szerencse, jól viseld magad! — Heu mihi, quod domino non licet ire tuo! — zengette hajdan Naso.

1153. **Sofronyara** Ne illy rhapsodicus dolgokat.

1154. **Ujhazy Endre** urnak. Kivánatára följegyezzük, hogy Petőfi fáklás megtiszteltetése Eperjesen nem „1846 nyarán“, hanem 1845 tavaszán történt, s hogy az ifjuság szónoka nem „Bodolay József“, hanem Endrefy Károly volt. Így igazítjuk ki azon adatokat, mellyeket minap egy „felvidéki“ tudósítónk közölt.

1155. **A pacsirta** nem pacsirta, hanem — sült veréb.

1156. **Nagy-Váradra Cs. K.** Ismételve biztosítjuk, hogy a czikk okvetlen meg fog jelenni. A fametszések maholnap elkészülnek. Egyéb akadály épen nem forog fenn.

1157. **Az elkényeztetett fiu** kézirataink közt nem található, s valószínűleg ide nem érkezett.

1158. **K. Szörcsökre.** A távirádkról bővebb magyarázatot találhat ön azon czikkeknél, mellyeket a V. U. mult 1856. évi 10. és 11. számaiban e tárgyat illetőleg közlöttünk. A többire nézve közelebről.

1159. **Szilagi Erzsébet** (ballada) —

1160. **Az ítélet napja** — nem közölhetők.

1161. **Egy jelenet Mátyás király életéből.** Megírta ezt már Garay „Mátyás király Gömörben“ című szép balladájában. Köszönjük, de újabbat kérünk.

1162. **Baronyosra.** Hagyjuk már azt a bálí ruha feletti vitát. Eső után köpönyeg. De hogy hire fennmaradjon, ide írjuk azt az „atyai költséggjegyzéket.“ Bál után a papa illy reflexiókra fakadt: „Leányom, ruhád a bála 120, mantillod 15, cipőd 4, keztyűd 1, fejed 10, virágtartó 3, bele virág 2, hajszítés 1, bérkocsi 1, fagyalt és cukros holmi 2, summa summarum 159 forint conventiós pénzben.“ — Bizony sok. Különben az additio hibátlanságaért a papa és ön felelős.

1163. **János bácsi.** Elfogadjuk.

1164. **Kunhegyesre.** A nagyobb mű terjedelménél fogva nem adható lapunkban, de gondoskodni fogunk, hogy másutt lásson napvilágot. Az apróbb művek közül némelyeket adni szándékozunk.

1165. **N. Enyedre Cs. J.** A közlemény nem bir semmi közérdekekkel. Mig a „két ifju“ rosszabb dolgon nem töri fejét, kár őket haborgatni.

1166. **Istók bátya.** Igen jól indul, de a végén teljesen elveti a sulykot. Tán lehetne rajta segíteni.

1167. **Szentandrás István** ref. tanító urnak M.-Berénybe. — Ön a Vasárnapi Ujság 12-ik számában egy hajdani ref. iskolatanító özvegyének gyámoltalan szegény soráról olvasott. Az özvegy érdekében irt ajánló soraink önre annyira hatottak, hogy azonnal elhatározta, számára állírtakat gyűjteni, mikép addig is, mig foglalkozást nyerhetne, állapotján némileg segítve legyen. Ön felhívása közel környezetében ohajtott vizshangra talált, s az adakozás eredményét 20 ftot 31 krt. p. p. e lapok szerkesztőségének felküldé. A felebaráti szeretet e szép példája nem szorult dicséretünkre, s a jó tett öntudatában ön azt nem is várja tőlünk. Engedje meg azonban, hogy méltánylásunk némi kifejezése végett ide iktassuk azok névjegyzékét, kik a fentebbi összeghez járultak adakozásaikkal, u. m. Szentandrás István, Szentandrás Pál, Turi Dániel, ref. egyház, Pusztai Adám, M.-Berény községe, Kemény Pál, Brosik Gusztáv, Névtelen, Kirner Ede, Bene Vilmos, Pecz Gyula, Lux Jakab, Bonyhai Ben., Varga Mihály, Molnár János tan. özvegye, öz. Bereczki Istváné, Bereczki és Csépes, Narcisz, Földesi, Horvát és Varga, Névtelenek, Czinner izraelita. Többen. — A küldött összeget átadtuk s tanúi valánk a hálaalkönyvnek, mellyeket a jótékonyosság e meglepő, váratlan adománya fakasztott. Teremjen áldás nyomában.

Felelős szerkesztő: **Pákh Albert.**